

Cseporán Zsolt

jogász, az ÓNSZ közjogi tagozatának volt tagja

Az Alkotmánybíróság jogfejlesztő joggyakorlata, különös tekintettel az ítéletek hivatkozhatóságára –

Az Alkotmánybíróság esetjogának közjogi szempontú vizsgálata az Alaptörvény negyedik módosítása tükrében¹

A nemrég lezajlott és nagy vitát kiváltott „Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása” igen érdekes, és egyben a szakma által erősen bírált rendelkezést is tartalmazott, amely 2013. április 1-jétől már a hatályos jog része. Az említett rendelkezés az Alkotmánybíróság több mint húszéves jogfejlesztő gyakorlata eredményeként kialakult esetjogát érinti: az Alaptörvény negyedik módosítással megalkotott Záró és vegyes rendelkezéseinek 5. pontjában szabályozott kitétel szerint „[a]z Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik.”

Az említett rendelkezés azonban – a közéleti felháborodáson túl – felettébb komoly közjogi problémát is felvet: hogyan értelmezhető a Záró és vegyes rendelkezések 5. pontja, és milyen lehetőségek adódnak az Alkotmánybíróság számára?

¹ A tanulmány létrejöttében Petrétai József professzor úrnak elévülhetetlen érdemei vannak. A tagozat nevében ezúton szeretném megköszönni iránymutató észrevételeit és odaadó segítségét.

Mielőtt azonban a hatályos rendelkezésből fakadó helyzetet elemeznénk, érdemes megvizsgálni az új Alaptörvény hatályba lépése óta végbement folyamatot is, kezdve az egyik 2012. évi alkotmánybírósági határozattal.

I. Az Alkotmánybíróság 22/2012. (V. 11.) AB határozata

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási és igazságügyi miniszternek a Kormány nevében, az Alaptörvény értelmezése tárgyában előterjesztett indítványára hozta meg a 22/2012. (V. 11.) AB határozatát, amelyben kifejtette álláspontját az Alaptörvény hatályba lépése előtt meghozott döntéseinek alkalmazhatóságáról.

„Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben felhasználhatja azokat az érveket, amelyeket az Alaptörvény hatályba lépése előtt hozott korábbi határozata az akkor elbírált alkotmányjogi kérdéssel összefüggésben tartalmazott, feltéve, hogy az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges.

[...] Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak.”²

A testület saját álláspontja szerint tehát az eddigi gyakorlata során, a döntéseinek alátámasztásul szolgáló indokolásaiban kimunkált érveire a továbbiakban is hivatkozhat, amennyiben az adott ügyben az Alaptörvény konkrét rendelkezésének az értelmezése azonos vagy hasonló tartalmú. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság – visszaélve e határozatában kimondottakkal – a jövőben minden esetben és kizárólag az Alkotmány alapján már kialakított esetjogára fog támaszkodni, mivel a testületnek a mindenkori feladata az alkotmányos rendnek – és ennek alapjának, az Alaptörvénynek – a védelme.

„Az előző Alkotmányon alapuló alkotmánybírósági döntésekben kifejtett elvi jelentőségű megállapítások értelemszerűen irányadók az Alaptörvényt értelmező alkotmánybírósági döntésekben is. Ez azonban nem jelenti az előző Alkotmányon alapuló határozatokban kifejtettek vizsgálódás nélküli, mechanikus átvételét, hanem az előző Alkotmány és az Alaptörvény megfelelő szabályainak összevetését és gondos mérlegelést kíván. Ha az

² 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41]

összevetésnek az az eredménye, hogy az alkotmányjogi szabályozás változatlan vagy jelentős mértékben hasonló, az átvételnek nincs akadálya.”³

Ezzel azonban nem zárult le az Alkotmány idején meghozott döntések „sorsának” kérdése.

II. Az Alaptörvény negyedik módosításának tervezete: eltérő szövegezés, eltérő probléma

Az Alkotmánybíróság precedensei kapcsán a következő „állomás” a 2013. február 8-án benyújtott alaptörvény-módosító javaslat volt. A Kormány által előterjesztett tervezet számos rendelkezés módosítása mellett a következő 19. cikket tartalmazta: „Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozat és annak indokolása az Alaptörvény értelmezése során nem vehető figyelembe.”⁴ A Javaslat a részletes indokolásában kitér az előterjesztő a rendelkezés miéértjére:

„E rendelkezés célja, hogy az Alaptörvény rendelkezései az Alaptörvény összefüggéseivel együtt, a korábbi Alkotmány rendszerétől függetlenül kerüljenek értelmezésre. E rendelkezéssel az Országgyűlés mint alkotmányozó hatalom egyértelművé teszi, hogy az Alkotmánybíróság nincs kötve a korábbi Alkotmány alapján meghozott határozataihoz. Ez természetesen nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy a testület az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek értelmezésekor a korábbival megegyező következtetésre jusson, ahogyan azt a lehetőséget is biztosítja, hogy az Alaptörvény egészének kontextusában a korábbi döntésekkel ellentétes megállapításokat tegyen. E rendelkezés tehát nem korlátozza, hanem éppen ellenkezőleg, kiszélesíti az Alkotmánybíróság szabadságát az Alaptörvény értelmezése tekintetében. A Javaslat e körben figyelemmel volt arra is, hogy a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat több elemét is alaptörvényi szintre emelte már az alkotmányozó.”⁵

A rendelkezés ilyen formában történő megfogalmazása és a hozzá kapcsolódó indokolás egy másik, ám hasonlóan megosztó kérdéskört vetett fel a szakmán belül: van-e precedens-bíráskodás Magyarországon vagy nincs – azaz, hogy az Alkotmánybíróság joggyakorlata esetjognak minősül-e?

³ Uo.

⁴ Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (T/9929. számú indítvány)

⁵ Uo.

A vita folyamán a szakma egyik fele azt hangoztatta, hogy mivel Magyarország jogi berendezkedése nem a common law, hanem a kontinentális jogrendszerhez tartozik, a szó ilyen értelmében vett precedens-bíráskodás sincs. Ebből pedig az adódik, hogy az Alkotmánybíróságot – lévén, hogy azok nem precedensek – nem kötik a saját, korábbi döntései, tehát nincs is mit megtiltani. A másik oldal szerint az Alkotmánybíróság joggyakorlata esetjognak minősül és így a testület *quasi precedens-bíráskodást* folytat. Az álláspontot alátámasztandó, ennek a nézőpontnak a hívei három érvet sorakoztattak fel. Az első indok, hogy a testület már több korábbi határozatában is kimondta, hogy az új ügyekben „értелеmszerűen felhasználja mindazokat az érveket és megállapításokat, amelyek a tartalmi összefüggésbe hozható korábbi döntésénél irányadók voltak.”⁶ A második az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) azon rendelkezése, amelyben kimondja: „Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az Alkotmánybíróság döntése mindenre nézve kötelező.”⁷ A törvényt szövegben szereplő „mindenre” megfogalmazásba pedig az Alkotmánybíróság is beletartozik. Ez utóbbival szorosan összefügg a harmadik érv, amely a határozatok kötőerejéből⁸ indul ki: a testület a jogállamiság részét képező jogbiztonság érvényesülésével kapcsolta össze a precedensalapú döntéshozatalt: „Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság lényegi összetevőjének tekinti saját döntései összhangjának védelmét, annak az elvnek a következetes érvényesítését, hogy az Alkotmánybíróság saját korábbi döntéseit nem hagyhatja figyelmen kívül.”⁹ Ebből következően az Alkotmánybíróság döntéseinek kötőerejét csak alkotmánymódosítással lehet lerontani – azonban ebben az esetben is „akadályba” ütközünk: „Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni” [Alaptörvény R) cikk (3) bek.]. Azaz, ha más nem is, de a jogállamiságról, az emberi jogok értelmezéséről, továbbá

⁶ 652/B/1997. AB határozat, ABH 1997, 752, 754-755.

⁷ Abtv. 39. § (1) bek.

⁸ „A precedensalapú döntéshozatal magában foglalja mind a horizontális, mind a vertikális értelemben vett precedensköttiséget. A horizontális hatás azt a vélelmet fejezi ki, hogy a precedensdöntést hozó bíróságot köti a korábbi, hasonló ügy eldöntésekor megfogalmazott szabály. Klasszikus értelemben a precedensek vertikális hatása pedig azt jelenti, hogy a precedensbíráskodáson kívüli szabályalkalmazók (a kontinentális típusú alkotmánybíráskodásban: más hatalmi ágak, alkotmányos szereplők) kötelesek a precedensdöntésben foglalt szabályt követni.” D. Tóth Balázs: A precedensalapú döntéshozatal alapkérdései a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában. Fundamentum 2009/4. sz. 91. o.

⁹ 1475/B/1995. AB határozat, ABH 1996, 745, 746. Ld. még D. Tóth: i. m. 90. o.

az alapvető államszervezeti kérdésekről szóló eddigi alkotmánybírósági határozatok érvényessége *feltétlenül* és változatlanul fennáll.

Az Alaptörvény Záró és egyes rendelkezéseinek 5. pontja ezzel a szövegezéssel – bármelyik álláspontból kiindulva – nem vezet célra: a rendelkezés értelmezhetetlen (lenne).

III. A hatályos Alaptörvény megfogalmazása

A módosító javaslat szövegezése a viták folyamán változott, így a fent említett 5. pont is más megfogalmazást kapott. A jelenleg is hatályos rendelkezés a következő: „Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik. E rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat.”

Ennél a megoldásnál is felmerül azonban a fent említett alapkérdés: miként értelmezhető a szabályozás? Ez az alapkérdés ebben az esetben egy közjogi fogalomhoz kapcsolódik: a jogforráséhoz, valamint annak hatályosságához.

3.1. A probléma megoldásához éppen ezért a jogforrás definícióját kell meghatároznunk. A jogforrás tág értelemben a jogi norma általános fogalmával azonos: azaz minden jogi normával, amelynek normatív jellege, jogi relevanciája van, illetve mindaz, amiből egyáltalán jogi normák eredhetnek. Szűk értelemben viszont a jogforrásnak csak azok a jogi normák – jogszabályok – tekinthetők, amelyek mindenkire kötelező absztrakt-általános magatartásszabályt írnak elő, illetve azok a szervek, amelyek e jogszabályokat megalkotják.¹⁰ Kibővítve és továbbgondolva a definíciót, az Alkotmánybíróság a határozatában kifejtette, hogy „a jogforrás fogalma a jogszabályt jelenti, amely mindig jogalkotó hatáskörrel rendelkező állami szervtől származik.”¹¹ Ebből adódóan az alkotmánybíróság határozatai – lévén, hogy azok nem jogszabályok – nem minősülnek ebben az értelemben jogforrásoknak. Megjegyzendő azonban, hogy mivel maguk a döntések mindenkire nézve kötelezők [lásd Abtv. 39. § (1) bek.], sajátos

¹⁰ Petrétei József: A jogforrás fogalma, érvényessége és hatályossága. Kodifikáció 2012/1. sz. 8. o. <http://kodifikator.hu/letoltes/category/3-2012-evi-i-szam> (2013. 06. 20.)

¹¹ 121/2009. (XII. 17.) AB határozat, ABH 2009, 1013, 1028

megítélés alá esnek, és ebből a szempontból célszerűbb „quasi jogforrásként” kezelni őket.

„Az Alkotmánybírósági határozatoknak több vonatkozásban is jogforrási jellegűk van. Egyrészt az Alkotmánybíróságnak az alaptörvény-ellenességet megállapító határozatai a jogszabálynak mindenkre nézve kötelező (erga omnes) hatályú megsemmisítését eredményezik, vagyis a jogszabályok derogációjához vezetnek, és ennek következtében az alkotmánybírósági döntések a jog forrásaivá válnak. Az Alkotmánybíróság jogszabályt [...] megsemmisítő hatásköre következtében ugyanis negatív jogalkotás történik: a döntés ugyan – fő szabály szerint – új jogi normát nem foglal magába, de jogi hatása az, hogy az általa megjelölt jogforrás megszűnik, azaz normatív hatását tekintve a korábban szabályozott életviszony esetében a továbbiakban már nem áll fenn a jogi rendelkezés.”¹²

A fenti „negatív” jogalkotási aspektus mellett ki kell emelni „[a]z Alkotmánybíróság olyan, immár intézményessé vált megoldásai, mint a határozat rendelkező részébe kiemelt, kötelező erejű elvi tételek, amelyek nem egyszer pozitív rendelkezéseket tartalmaznak, mindig túlmennek a normakontrollra és megsemmisítésre irányuló indítványon.”¹³ Ehhez kapcsolódik az Alkotmánybíróságnak az a gyakorlata, amely szerint a jogszabály alkotmányos vizsgálata során megállapítja, hogy az adott rendelkezés tárgyában melyek az alkotmányos követelmények.¹⁴

„Az >>alkotmányos követelmények<< megállapítása a vizsgált norma alkotmányos értelmezését jelenti, de nem önálló jogszabály-értelmezést, hanem a lehetséges alkotmányos értelmezések tartományának elvont meghatározását: melyek az adott jogszabály tárgyában azok a követelmények, amelyek alapján a norma alkotmányosnak tekinthető.”¹⁵

Ezekben a helyzetekben a testület nem alkalmazza a megsemmisítés szankcióját,¹⁶ de az alkotmányos követelmények meghatározásával módosíthatja az adott normát – sőt

¹² Petrétei: Magyarország alkotmányjoga I. Alapvetés, alkotmányos intézmények. Kodifikátor Alapítvány, Pécs 2013. 158. o.

¹³ Sólyom László alkotmánybírónak a 42/1998. (X. 2.) AB végzéshez fűzött különvéleménye

¹⁴ „Az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie.” [Abtv. 46. § (3) bek.]

¹⁵ Petrétei: Magyarország alkotmányjoga I. Alapvetés, alkotmányos intézmények. 158. o.

¹⁶ „Ha az Alkotmánybíróság az alkotmányos követelmény meghatározását együtt alkalmazza a vizsgált jogszabály megsemmisítésével, akkor – mivel nincs mit értelmezni – az alkotmányos szabályozási lehetőségek meghatározása a jogalkotónak szól: ez már a jövőendő szabály tartalmának pozitív előírása,

előfordul, hogy új normát is alkothat.¹⁷ Ennek lehetséges esetei, amikor az Alkotmánybíróság i) a követelmények meghatározásával a normaszövegből – a jogalkotói akarathoz képest – tartalmilag jelentős részek figyelmen kívül hagyását rendeli el; ii) a jogszabályban szereplő, fogalmilag lehetséges alternatívákból az egyiket választja, és így előfordulhat, hogy a jogalkotó szándékával ellentétesen dönt; iii) a jogszabályt kiterjesztően értelmezi, mivel olyan követelményt állapít meg, amely – anélkül, hogy a vizsgált normához nyúlna – teljesen megváltoztatja annak hatását; iv) új, a vizsgált jogszabályban nem szereplő előírást állapít meg.¹⁸

Mindezek alapján az alkotmánybírósági határozatok – a testület gyakorlatában benne rejlő, „pozitív” jogalkotási szerepéből adódóan is – tágan értelmezett jogforrásnak minősülnek, amit igazol a döntéseknek az a jellege is, hogy a bennük kifejtett jogelvek, jogtételek meghatározzák más jogszabályi rendelkezések alkotmányos tartalmát és értelmét.¹⁹

3.2. A hatályosság problémájánál szintén annak fogalmából célszerű kiindulnunk. E szerint hatályos az a jogforrás (jogszabály vagy jogi norma), amelyik lehetővé teszi a jogi hatás tényleges bekövetkezhetőségét. A jogi hatás bekövetkezhetősége – a tényleges hatás kiváltása – pedig az alkalmazhatóság, végrehajthatóság során valósul meg.²⁰ Ezen túlmenően a jogforrás hatályosságának területi, személyi és időbeli jellegét, kiterjedését lehet megjelölni, ami az alkalmazhatóság egy-egy szeletét jelzi.²¹ Jelen esetben az időbeli hatály a releváns, ami azt az időszakot jelöli, amelytől kezdődően és ameddig a jogforrásban foglalt jogi hatás tényleges bekövetkezhetősége elvileg fennáll. Lévéen azonban, hogy nincs általános előírás arra vonatkozóan, hogy a jogforrások – jogszabályok – mely időpontban lépnek hatályba, ezért a hatálybalépésről minden jogszabályban kifejezetten rendelkezni kell.²²

még ha elvont fogalmakkal is.” *Petrétei: Magyarország alkotmányjoga I. Alapvetés, alkotmányos intézmények.* 159. o.

¹⁷ Az alkotmányos követelményekről bővebben ld. Súlyom László: *Az Alkotmánybírászkodás kezdetei Magyarországon.* Osiris Kiadó, Budapest 2001. 364-372. o.

¹⁸ *Petrétei: Magyarország alkotmányjoga I. Alapvetés, alkotmányos intézmények.* 158. o.

¹⁹ *Petrétei: Magyarország alkotmányjoga I. Alapvetés, alkotmányos intézmények.* 158. o.

²⁰ *Petrétei: A jogforrás fogalma, érvényessége és hatályossága.* 17. o.

²¹ *Petrétei: A jogforrás fogalma, érvényessége és hatályossága.* 18. o.

²² *Petrétei: A jogforrás fogalma, érvényessége és hatályossága.* 18. o.

Az alkotmánybírósági határozatok a benne foglalt rendelkezés hatályba lépéséről határoznak – ami lehet *ex tunc*, *ex nunc* vagy *pro futuro*.²³ Maga a határozat – tehát nem annak adott jogszabályra vonatkozó rendelkezéseinek – hatálya kapcsán azonban legfeljebb azt az értelmezést követhetjük, ami a döntés mindenkire nézve kötelező voltára épül, amely joghatás pedig a közzététellel válik „hatályossá”. Itt azonban az alkalmazhatóság kérdése a releváns – vagy, ha úgy tetszik problémás –, mivel a két fogalom – ti. a hatályosság és az alkalmazhatóság – nem szinonim, a kettő eltérhet egymástól.²⁴ Éppen ezért a hatályon kívül helyezés nem minden esetben eredményez alkalmazhatatlanságot. Meglátásom szerint jelen esetben a határozatok az alkalmazhatóság fokozat szerinti elhatárolása²⁵ révén értelmezhetőek. Az Alkotmánybírósági határozatok főszabály szerint kógens jellegűek – azaz kivétel nélkül, mindig, feltétlenül, eltérést nem engedők –, mivel azok mindenkire nézve kötelezőek [Abtv. 39. (1) bek.], azaz kötelezően alkalmazandók. Miután tehát az alaptörvénymódosítás hatályon kívül helyezte az Alaptörvény előtti döntéseket, azok alkalmazhatósága – szűken vett jogszabály esetében, főszabály szerint – szintén megszűnne. Álláspontom szerint azonban, mivel az alkotmánybírósági döntések kötelezőek, azok alkalmazhatósága nem szűnhet meg teljes mértékben: az Alaptörvénybe beemelt rendelkezés csupán „lerontja” a határozatok alkalmazhatósági fokozatát. Ezek alapján a „rég” alkotmánybírósági döntések bár immár nem kötelezőek – tehát hatályon kívüliek –, de „feltételes jelleggel feltétlen” alkalmazandóak.

Befejezésként ezeknek a „feltételeknek” a meghatározására, kijelölésére kívánok rámutatni.

IV. Következtetések

Az Alaptörvény negyedik módosítása során, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése előtt meghozott döntéseivel kapcsolatban felmerült variációk bármelyikének szigorú betartása célszerűtlen és veszélyes, mivel az Alaptörvény „nem

²³ Vö. *Petrétei*: Magyarország alkotmányjoga I. Alapvetés, alkotmányos intézmények. 127. o.

²⁴ *Petrétei*: Magyarország alkotmányjoga I. Alapvetés, alkotmányos intézmények. 121. o.

²⁵ *Petrétei*: Magyarország alkotmányjoga I. Alapvetés, alkotmányos intézmények. 128. o.

minden alanyi joggal kapcsolatos szakasza ölti tételes norma jellegét, hanem szélesebb mérlegelési lehetőséget nyújtó elvként jelenik meg.”²⁶ Ez arra vezethető vissza, hogy az alkotmányok szövege a maga „lakonikus” mondataival önmagában nehezen alkalmazható, éppen ezért mindig szükség van a segédfogalmak (dogmatika) és a levezetett tézisek rendszerére.²⁷

A hatályos rendelkezés nem írhat elő kötelezettséget az Alkotmánybírósággal szemben, így az dönthet arról, hogy egy jövőbeni ügyben – ha annak feltételei fennállnak – felhasználja korábbi határozatait és érveit vagy sem, esetleg azoktól eltér.²⁸ E mellett, pontosítva a 22/2012. (V. 11.) AB határozatot, a testület a következő elveket fektette le egyik 2013-as döntésében:

„[31] Az Alaptörvény negyedik módosítása következtében – a Záró és vegyes rendelkezések 5. pontja alapján – azonban az Alkotmánybíróságnak ezen összevetés eredményeképpen az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott határozataiban foglalt érvek felhasználását kellő részletességgel indokolni kell. A korábbi alkotmánybíróági döntésben megjelenő jogelvek figyelmen kívül hagyása ugyanakkor az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén is lehetségessé vált, a szabályozás változása a felvetett alkotmányjogi probléma újraértékelését hordozhatja.

[32] A hazai és európai alkotmányjogi fejlődés eddig megtett útja, az alkotmányjog szabályszerűségei szükségképpen hatással vannak az Alaptörvény értelmezésére is. Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.”²⁹

²⁶ Petrétei: Magyar alkotmányjog II. Államszervezet. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2005. 188. o.

²⁷ Jakab András: Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati következményei. HVG-ORAC, Budapest 2011. 303. o.

²⁸ „[...] az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybíróági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni.” 22/2012 (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41]

²⁹ 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [31]-[32]

A testület ez alapján alkalmazhatja az eddigi gyakorlata során kikristályozódott jogelveit, amennyiben azok nem összeférhetetlenek az Alaptörvény értelmezési szabályaival, kritériumaival, valamint az indokolás teljességéhez szükséges a rájuk történő hivatkozás³⁰ – és ezzel, véleményem szerint kompromisszumra lépett azzal a szándékkal is, ami az alaptörvény-módosítás háttérében meghúzódni látszott.

Ennek fényében, Jakab András szavaira utalva, az elmúlt húsz év alkotmánybírószági jogfejlesztő tevékenység eredménye tehát vélhetően nagyrészt túl fogja élni az alkotmány szövegének cseréjét.³¹

³⁰ Ezek alapján arra, amikor az Alkotmánybíróság előző döntésére hivatkozik lásd például: „Az Alkotmánybíróság megállapította: minthogy az Alaptörvény B) cikke (3)–(4) bekezdése, a C) cikke (2) bekezdése, a 29. cikke (1) bekezdése, a 45. cikke (1) bekezdése, 46. cikke (1) és (3) bekezdése tartalmi hasonlóságot mutat az ABh1.-ban hivatkozott korábbi alkotmányi rendelkezésekkel, és a többi feltétel (a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése) is fennáll, a konkrét ügyben végzendő alkotmányos vizsgálathoz felhasználja az ABh1. fent idézett megállapításait.” 26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [145]

³¹ Jakab: i. m. 303. o.